KOMPLEKS 99335702 Sentrum

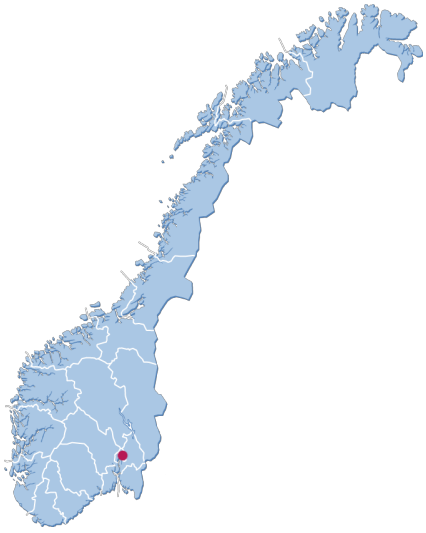

Bygnings- og eiendomsdata

Fylke:	Oslo
Kommune:	301/Oslo kommune
Opprinnelig funksjon:	Universitet
Nåværende funksjon:	Universitet
Foreslått vernekategori:	Verneklasse 1, fredning
Totalt antall bygg:	11

Bygningsoversikt, omfang vern

Byggnr	Byggnavn	Oppført	Verneklasse	Omfang	GAB nr	Gnr/Bnr
10148	SE01 DOMUS MEDIA (MIDTBYGN.)	1841 - 1852	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør/Utomhus	80487835	209/142
10147	SE02 DOMUS ACADEMICA (ØSTBYGN.)	1841 - 1856	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	081410224	209/142
10149	SE03 DOMUS BIBLIOTHECA (VESTBYGN.)	1841 - 1851	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	081410208	209/142
10150	SE04 PROFESSORBOLIGEN	1855 - 1856	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	081410194	209/142
10151	SE05 GYMNASTIKKBYGNINGEN	1855 - 1856	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	081410216	209/142
11373	SE06 HISTORISK MUSEUM	1897 - 1902	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	080486413	209/44
10133	SE07 FREDERIKS GATE 3 (TIDL. KJEMIBYG	1875	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	080486448	209/27
10127	SE09 VIKINGSKIPSHUSET	1926 - 1954	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	081317429	2/282
10175	SE37 OBSERVATORIET	1831 - 1833	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	080494459	211/196
10176	SE38 Observatorieboligen	1835 - 1845	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør	080494467	211/196

Vern kompleks

Formål:

Formålet med fredningen er å bevare bygninger som forteller viktig nasjonsbyggende historie og som har høye arkitektoniske kvaliteter.

Begrunnelse:

Universitetsbygningene i Sentrum
Kompleksrapport for Vikingeskiphuset er tatt med i Landsverneplan for Kunnskapsdepartementet for å vise at komplekset inngår i Universitetet i Oslo.

Universitetsbygningene i Karl Johans gate ble bygget i 1841-56 som Norges første universitetsanlegg og var av sentral betydning for etableringen av en norsk nasjonalstat etter 1814.

Bygningene er oppført etter tegninger av arkitekt Chr. H. Grosch og regnes som et av empirens hovedverk i Norge. Både bygningenes eksteriør og interiør, samt hagen og Universitetsplassen er fredet etter Kulturminnelovens §22 A 04.05.2001.

Historisk museum
Kompleksrapport for Vikingeskiphuset er tatt med i Landsverneplan for Kunnskapsdepartementet for å vise at komplekset inngår i Universitetet i Oslo.
Riksantikvaren har varslet fredningssak etter § 20 i Kulturminneloven og Landsverneplanprosjektet avventer resultatet.
Fredning Vikingeskipshuset avgjøres ved Riksantikvarens behandling.

Observatoriet
Observatoriet er såkalt administrativt fredet 1923. Obsrvatoriet og obsrrvatoriebolig foreslås fredet som viktig kulturminne innen vitenskaps-/forskningshistorie.

Vikingeskipshuset
Kompleksrapport for Vikingeskiphuset er tatt med i Landsverneplan for Kunnskapsdepartementet for å vise at komplekset inngår i Universitetet i Oslo.

Riksantikvaren har varslet fredningssak etter § 20 i Kulturminneloven og Landsverneplanprosjektet avventer resultatet.
Fredning Vikingeskiphuset avgjøres ved Riksantikvarens behandling.

Omfang:

Omfanget av fredningen på de forskjellige bygningene i komplekset fremkommer av bygningsrapportene.

Beskrivelse kulturmiljø

Komplekset gjelder bygninger knyttet til UiO i Karl Johans gate 47, Observatoriegata 1, Frederiksgate 2 og 3 og Huk aveny 35.

Eiendomshistorikk

Beslutningen om å opprette et universitet i Oslo ble truffet i 1811. Observatoriet var Det kongelige Frederiks universitets første bygning. Observatoriegaten ble innkjøpt i 1826. I 1837 kom man frem til sentrumsbygningenes endelige plassering. Beliggenheten ble valgt etter slottsarkitekt Hans Ditlev Franciscus Linstows (1787-1851) reguleringsforslag. Universitetetsbygningene ble oppført mellom 1841-1856. Anlegget ble utvidet i 1875 med et kjemisk-metallurgisk laboratorium i Frederiksgate 3 og med historisk museum i 1904 i Frederiksgate 2. Vikingskiphuset på Bygdøy ble føyet til historisk museum i 1929. Til 100-års jubileet i 1911 fikk universitetet Aulaen som et tilbygg til Domus Media.

Verneverdige bygg

Byggnr: 11373
GAB nr: 080486413
Navn: SE06 HISTORISK MUSEUM
Oppført: 1897 - 1902

Byggnr: 10127
GAB nr: 081317429
Navn: SE09 VIKINGSKIPSHUSET
Oppført: 1926 - 1954

Byggnr: 10133
GAB nr: 080486448
Navn: SE07 FREDERIKS GATE 3 (TIDL. KJEMIBYG
Oppført: 1875

Byggnr: 10147
GAB nr: 081410224
Navn: SE02 DOMUS ACADEMICA (ØSTBYGN.)
Oppført: 1841 - 1856

Byggnr: 10148
GAB nr: 80487835
Navn: SE01 DOMUS MEDIA (MIDTBYGN.)
Oppført: 1841 - 1852

Byggnr: 10149
GAB nr: 081410208
Navn: SE03 DOMUS BIBLIOTHECA (VESTBYGN.)
Oppført: 1841 - 1851

Byggnr: 10150
GAB nr: 081410194
Navn: SE04 PROFESSORBOLIGEN
Oppført: 1855 - 1856

Byggnr: 10151
GAB nr: 081410216
Navn: SE05 GYMNASTIKKBYGNINGEN
Oppført: 1855 - 1856

Byggnr: 10175
GAB nr: 080494459
Navn: SE37 OBSERVATORIET
Oppført: 1831 - 1833

Byggnr: 10176
GAB nr: 080494467
Navn: SE38 Observatorieboligen
Oppført: 1835 - 1845

Utomhusanlegg

Elementnr: 001
Elementnavn: Universitetsplassen
Beskrivelse: Plassen utgjør halvparten av et opprinnelig planlagt byrom som skulle ligge symmetrisk om Karl Johans gate. Grå, svarte og røde brostein er lagt i et bue- og sirkelmønster.

Elementnr: 002
Elementnavn: Universitetshagen
Beskrivelse: Deler av hagens gangstier er skiferbelagt. De gamle trærne er klassifisert og blir årlig stelt i tråd med et trepleieprogram for området. Uteområdet ble rehabilitert i 1996-2002. Ved dammen står en byste av religionshistoriker og journalist Torgny Karl Segerstedt (18761945), til minne om hans antinazistiske innsats under andre verdenskrig. Bysten er flankert av to små fontener i stein.

Elementnr: 003-004
Elementnavn: Statuer
Beskrivelse: I 1933 laget Stinius Fredriksen (1902-1977) statuen av professor i historie Peter Andreas Munch (1810-1863) som står til høyre for Domus Medias hovedinngang. Til venstre for inngangen står Julius Middelthuns (1820-1886) statue av jurist, politiker og professor Anton Martin Schweigaard(1808-1870), avduket i 1883.

BYGNING 10148 SE01 DOMUS MEDIA (MIDTBYGN.)

Kompleks 99335702 Sentrum

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	UNIVERSITETET I OSLO
GAB nr:	80487835
Gnr/bnr:	209/142
Oppført:	1841 - 1852
Byggherre:	Det kongelige Frederiks universitet
Arkitekt:	Christian Heinrich Grosch
Opprinnelig funksjon:	Undervisning/forskning
Nåværende funksjon:	Undervisning/forskning
Bygningsart:	Skole
Regulering:	Regulert: Regulert til tomt for offentlige bygninger etter reguleringsplan S-2255, av 28. juli 1977. (Utnyttelsesgrad 0,3).
Vernestatus:	Forskriftsfredet etter kulturminneloven §22a 4.5.2001

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Bygningshistorikk

1838	1838	Kongelig resolusjon av 16. januar bifalt byggingen av sentrunsbygningene.
1841	1841	Grunnsteinen ble lagt.
1851	1851	Bygningen stod ferdig.
1894	1894	Domus Medias gavl ble utsmykket med et bronserelieff av billedhugger Mathias Severin Berntsen Skeibrok (18511896).
1911	1911	Aulatilbygget. Arkitekter H. Bødtker og H. Sinding-Larsen.
1916	1916	Aulaen ble dekorert av Edvard Munch.

Vern

Formål:	Formålet er å bevare en bygning som forteller viktig nasjonsbyggende historie og som har høye arkitektoniske kvaliteter.
Begrunnelse:	Universitetsbygningene i Karl Johans gate ble bygget i 1841-56 som Norges første universitetsanlegg og var av sentral betydning for etableringen av en norsk nasjonalstat etter 1814. Bygningene er oppført etter tegninger av arkitekt Chr. H. Grosch og regnes som et av empirens hovedverk i Norge. Både bygningenes eksteriør og interiør er fredet, samt hagen og Universitetsplassen.
Omfang:	Eksteriør og interiør, samt hagen og Universitetsplassen.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Interiør

Interiørnr: 280
Interiørnavn: Trapperom
Beskrivelse: Den åpne trappehallen er tydelig inspirert av Altes Museums langt større forhall i Berlin. Søyler og trapper er i granitt.

Interiørnr: 225
Interiørnavn: Bibliotek
Beskrivelse: «Anatomisk bibliotek».

Interiørnr: 141
Interiørnavn: Auditorium
Beskrivelse: Kalles Auditorium 13. Rommet er halvsirkelformet.

Interiørnr: 367
Interiørnavn: Lesesal
Beskrivelse: Lesesalen har glasstak.

Interiørnr: 355
Interiørnavn: Auditorium
Beskrivelse: Anatomisk auditorium er et av de minste auditoriene. Innredningen er tilbakeført til det originale. Glasstak. Nytt elektrisk anlegg.

Interiørnr: u.nr.
Interiørnavn: Portiko
Beskrivelse: Søylehall med hovedtrapp inn til aulaen og opp til auditoriene. I søylehallens innramning er det brukt granitt.

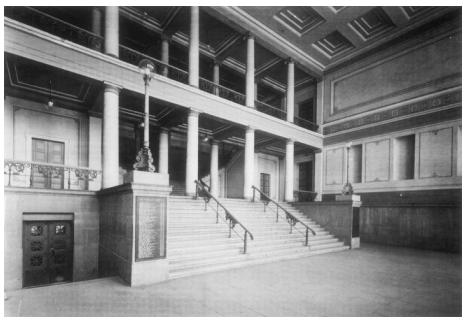

Interiørnr: usikker
Interiørnavn: Kontor
Beskrivelse: Kontor med originalinnredning.

Interiørnr: 358
Interiørnavn: Bibliotek
Beskrivelse:

Interiørnr: 165
Interiørnavn: Aula
Beskrivelse: Aulaen ble bygget i anledning universitetets 100-årsdag i 1911. Trappehallen som tidligere var adkomst til bygningens to sider, leder nå også rett inn til aulatilbygget. Aulaen ble i 1916 utsmykket med malerier av maleren Edvard Munch (1863-1944). Munch sa selv om bildene i aulaen: «Jeg har villet at dekorasjonene skulle danne en sluttet og selvstendig idéverden [...] være samtidig særnorske og almennmenneskelige. Livsfrisen er det enkelte menneskes sorger og gleder sett på nært hold - universitetsdekorasjonene er de store evige krefter» (fra heftet «Munch i aulaen», utgitt av UIO).

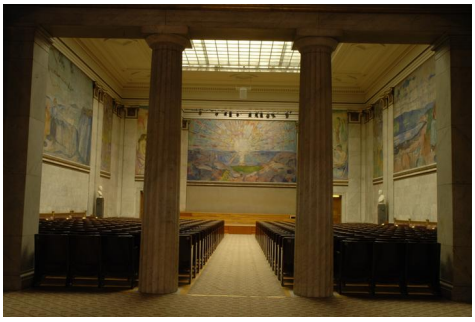

Auditorium 13. Opphavsrett: UiO.

Domus Media sett fra øst (Kristian IVs gate). Opphavsrett: UiO.

Domus medias østre lysgård. Opphavsrett: UiO.

Inngangsparti. Opphavsrett: UiO.

Lesesal. Opphavsrett: UiO.

Bibliotek. Opphavsrett: UiO.

Anatomisk Auditorium. Opphavsrett: UiO.

Domus Medias trapperom Opphavsrett: UiO.

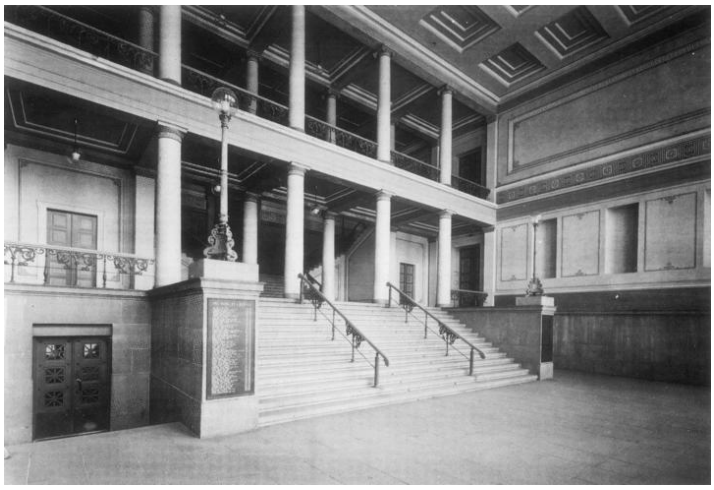

Domus Medias vestibyle. Opphavsrett: UiO.

Kontor med originalinnredning. Opphavsrett: UiO.

Bibliotek. Opphavsrett: UiO.

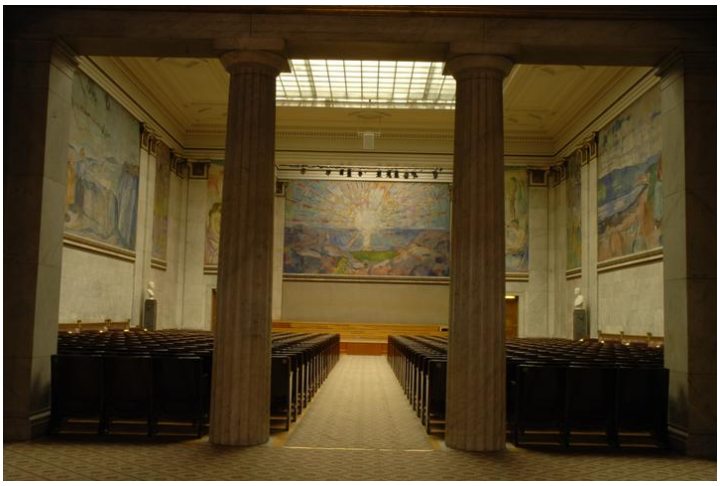

Aulaen. Opphavsrett: UiO.

BYGNING 10147 SE02 DOMUS ACADEMICA (ØSTBYGN.)

Kompleks 99335702 Sentrum

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	UNIVERSITETET I OSLO
GAB nr:	081410224
Gnr/bnr:	209/142
Oppført:	1841 - 1856
Byggherre:	Det kongelige Frederiks universitet
Arkitekt:	Christian Heinrich Grosch
Opprinnelig funksjon:	Undervisning/forskning
Nåværende funksjon:	Undervisning/forskning
Bygningsart:	Skole
Regulering:	Regulert: Regulert til tomt for offentlige bygninger etter reguleringsplan S-2255, av 28. juli 1977. (Utnyttelsesgrad 0,3).
Vernestatus:	Forskriftsfredet etter kulturminneloven §22a 4.5.2001

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Bygningshistorikk

1838	1838	Kongelig resolusjon av 16. januar bifalt byggingen av sentrumsbygningene.
1841	1841	Grunnsteinen ble lagt.
1856	1856	Bygningen med gamle festsal stod ferdig.
1916	1923	Restaureringsarbeider. Bygningens 1920-talls klassisisme stammer fra denne oppussingen (Seip, 2001). Holger Sinding Larsen hadde ansvaret for restaurerinsarbeidet i gamle festsal i 1923.
2002	2004	Totalrenovering av bygningen etter samarbeid mellom statsbygg, riksantikvaren, NIKU og universitetet. Det ble lagt inn skjulte tekniske installasjoner slik at bygningen kan fungere som et moderne universitetsbygg. Underetasjen er nå en fullverdig bruksetasje, etter at gulvet ble senket. Hver etasje har fått nye toaletter. Ellers er planløsninger, dekorasjoner og interiører tilbakeført slik det var i 1854. Gasslampene ble restaurert og tilpasset elektrisk bruk. Etasjeovner, auditoriums- og kontormøbler har blitt restaurert satt tilbake på sine opprinnelige plasser. Vegger og tak har ved hjelp av antikvariske maler- og tapetserarbeider fått tilbake de opprinnelige dekoreringer. Dype farger som fiolett, rustrød, blå og mørkegul preger rommene.
2004	2004	Storurmaker Paulsens ur fra 1853 ble satt istand og hengt opp igjen i fakultetstyrerommets vindu ut mot Karl Johansgate.

Vern

Formål:	Formålet er å bevare en bygning som forteller viktig nasjonsbyggende historie og som har høye arkitektoniske kvaliteter.
Begrunnelse:	Universitetsbygningene i Karl Johans gate ble bygget i 1841-56 som Norges første universitetsanlegg og var av sentral betydning for etableringen av en norsk nasjonalstat etter 1814. Bygningene er oppført etter tegninger av arkitekt Chr. H. Grosch og regnes som et av empirens hovedverk i Norge. Både bygningenes eksteriør og interiør er fredet, samt hagen og Universitetsplassen.
Omfang:	Eksteriør og interiør.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Interiør

Interiørnr: 209
Interiørnavn: Auditorium
Beskrivelse: Alle auditoriene er tilbakeført til sitt opprinnelige interiør. Veggene er bemalt med linjedekor i forskjellige farger. Innredningene består av auditoriebenker i tre og store støpejernsovner.

Interiørnr: 101
Interiørnavn: Hall/ vestibyle
Beskrivelse: Steingulvet og det dekorerte taket er originale, mens veggene er tilbakeført til den opprinnelige, imiterte marmorkledningen. Tilbakeføringen ved hjelp av dekormaling var en del av totalrenoveringen i 2004.

Interiørnr: 165
Interiørnavn: Gamle festsal
Beskrivelse: Festsalen er et halvsirkelformet auditorium. Seks buede benkerader skrår ned mot et podium med talerstol, rammet inn av to joniske søyler i kollossalorden. Den buede veggen har et galleri med korintisk søyleorden. Galleriets brystning har arabesker i jern. På galleriet og attikaen er tilsammen seksten veggplasserte gipsskaryatider, laget av billedhogger Christopher Borch (1817-1896). Veggene har ulike dekorlister i form av tannsnitt og eggestaver. Himlingen er rikt dekorert og dels modellert som et seil, spent opp på gylne stenger av stukk. Motivet er mest sannsynlig inspirert av et antikt solseil. Ansvarlig for dekormalingen var teatermaler Peder Friedrich Wergmann (1802-1869). Han laget ornamenter og marmoreringer, falsk forgylling og ådret treverk, alt i tråd med tidens imitasjonstrend. Også gulvmosaikken er imitert. Rommet er et av hovedverkene i senklassisismens interiørkunst i Norge. Restaureringer av Holger Sinding-Larsen i 1923. Totalrenovert i 2002-2004.

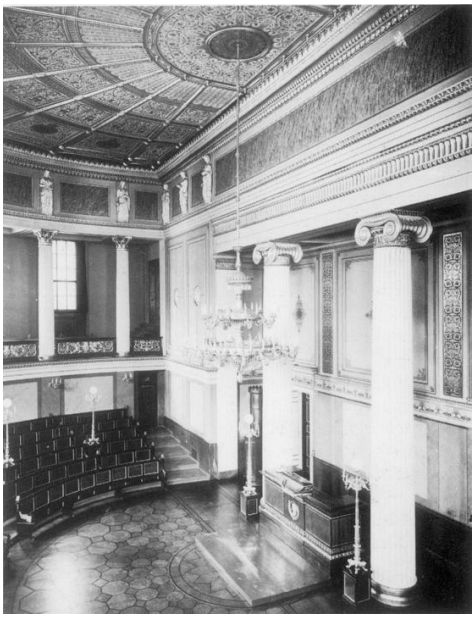

Interiørnr: 168
Interiørnavn: Trappeløp (Utsmykning)
Beskrivelse: Trappeløpet fikk ny kunstutsmykning i forbindelse med totalrehabiliteringen av bygningen i 2003/2004.

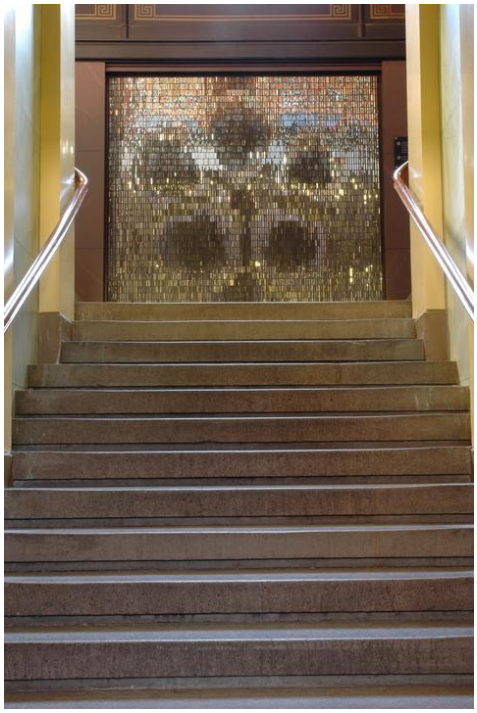

Den opprinnelige vestibylen i Domus Academica. Opphavsrett: UiO.

Vindusuret i rom nummer 143a, sett utenfra. Foto: Raul Da Cunha. Opphavsrett: UiO.

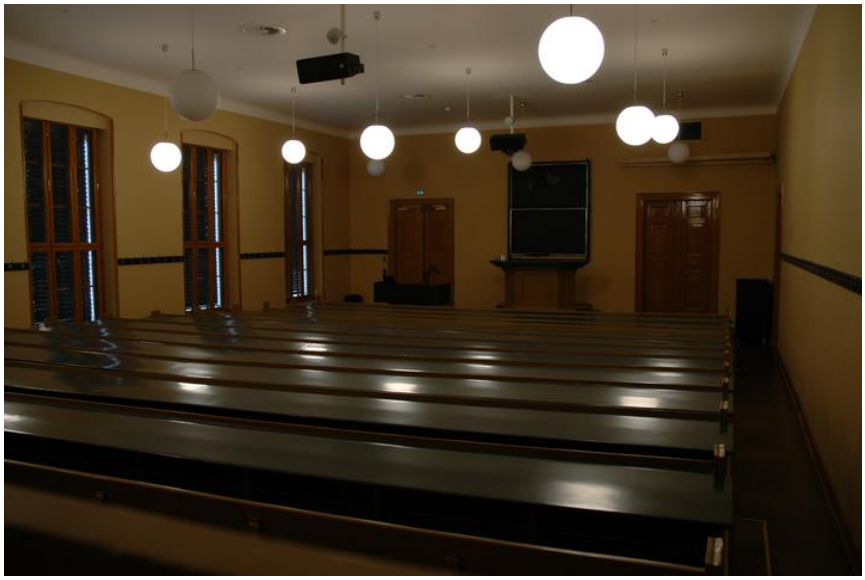

Auditoriet er tilbakeført til det opprinnelige. Foto: Raul Da Cunha. Opphavsrett: UiO.

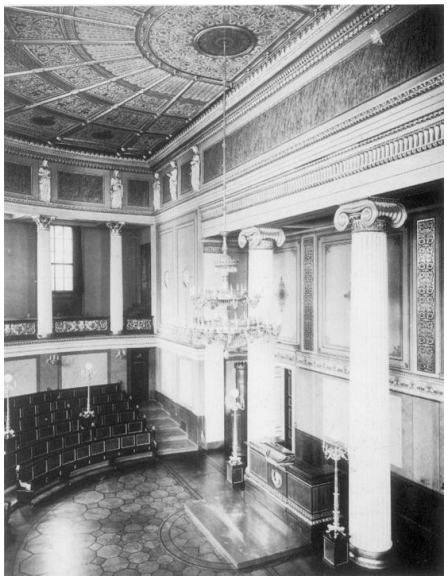

Gamle festsal. Opphavsrett: UiO.

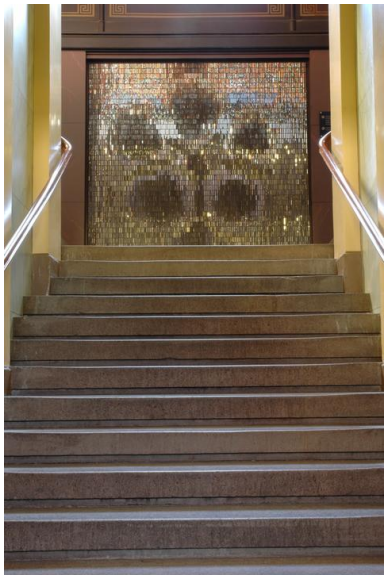

Utsmykning - trappeløp. Foto: Raul Da Cunha. Opphavsrett: UiO.

Domus Academica sett fra universitetsolassen. Foto: Raul Da Cunha. Opphavsrett: UiO.

BYGNING 10149 SE03 DOMUS BIBLIOTHECA (VESTBYGN.)

Kompleks 99335702 Sentrum

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	UNIVERSITETET I OSLO
GAB nr:	081410208
Gnr/bnr:	209/142
Oppført:	1841 - 1851
Byggherre:	Det kongelige Frederiks universitet
Arkitekt:	Christian Heinrich Grosch
Opprinnelig funksjon:	Undervisning/forskning
Nåværende funksjon:	Undervisning/forskning
Bygningsart:	Bibliotek
Regulering:	Regulert: Regulert til tomt for offentlige bygninger etter reguleringsplan S-2255, av 28. juli 1977. (Utnyttelsesgrad 0,3).
Vernestatus:	Forskriftsfredet etter kulturminneloven §22a 4.5.2001

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Bygningshistorikk

1838	1838	Kongelig resolusjon av 16. januar bifalt byggingen av sentrumsbygningene.
1841	1841	Grunnsteinen ble lagt.
1851	1851	Bygningen sto ferdig.
1880	1889	Det ble bygget et glasstak over det åpne gårdsrommet og innkjøringen fra Fredriksgate ble murt igjen. Biblioteket fikk således et høyt, sentralt leseværelse med overlys.
1913	1913	Biblioteket ble flyttet til Solli plass.
1914	1915	Ombygginger av arkitekt Holger Sinding-Larsen. Den tidligere bibliotekdelen ble ominnredet til auditorium og laboratorier. Trebjelkelagene ble revet og erstattet med armerte betongdekker fra kjeller til loft. Det ble lagt inn nye trapper.
1994	1994	Renoveringsarbeid. Fornying av tekniske installasjoner. Redusering av støyplager fra trafikkutsatte fasader. Bedring av brannsikkerhet. Byantikvaren bestemte at den opprinnelige fargen skulle appliseres i alle sentrale rom. I fondveggen mot Fredriksgate ble den gjenmurte innkjøringen til det tidligere gårdsrommet markert med en profilert innramming.

Vern

Formål:	Formålet er å bevare en bygning som forteller viktig nasjonsbyggende historie og som har høye arkitektoniske kvaliteter.
Begrunnelse:	Universitetsbygningene i Karl Johans gate ble bygget i 1841-56 som Norges første universitetsanlegg og var av sentral betydning for etableringen av en norsk nasjonalstat etter 1814. Bygningene er oppført etter tegninger av arkitekt Chr. H. Grosch og regnes som et av empirens hovedverk i Norge. Både bygningenes eksteriør og interiør er fredet, samt hagen og Universitetsplassen.
Omfang:	Eksteriør og interiør.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Interiør

Interiørnr: 102
Interiørnavn: Vestibyle
Beskrivelse: Rehabilitert i 1994.

Interiørnr: 338-341
Interiørnavn: Biblioteket
Beskrivelse: I 1914-1915 ble leseværelset i lysgården bygget om til auditorium. Vinduene ble gjenmurt, gulvet skrådd opp til galleriet og det ble montert benkerader. Innredningene fra 1913-1914 ble fjernet i 1994, og det tidligere leseværelset/ auditoriet ble igjen bibliotek. Rommet ble tilbakeført så langt som mulig til det opprinnelige. (Se også historikk). Utsmykningsfondet for offentlige bygg bevilget i 1994 250.000 kroner til utsmykning av det store overlysrommet i biblioteket.

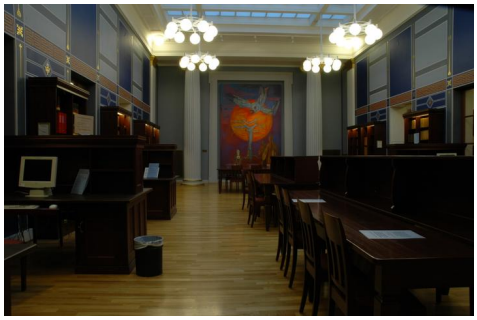

Fasade mot Universitetsplassen. Opphavsrett: UiO.

Vestibylen. Opphavsrett: UiO.

Domus Bibliotheka rammer sammen med Domus Media (til høyre) og Domus Academica inn Universitetsplassen. Opphavsrett: UiO.

Biblioteket. Opphavsrett: UiO.

BYGNING 10150 SE04 PROFESSORBOLIGEN

Kompleks 99335702 Sentrum

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	UNIVERSITETET I OSLO
GAB nr:	081410194
Gnr/bnr:	209/142
Oppført:	1855 - 1856
Byggherre:	Det kongelige Frederiks universitet
Arkitekt:	Christian Heinrich Grosch
Opprinnelig funksjon:	Bolig/bosetning
Nåværende funksjon:	Undervisning/forskning
Bygningsart:	Bolig
Regulering:	Ikke registrert: Regulert til tomt for offentlige bygninger etter reguleringsplan S-2255, av 28. juli 1977. (Utnyttelsesgrad 0,3).
Vernestatus:	Forskriftsfredet etter kulturminneloven §22a ..

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Grosch delte universitetets uthus i to, etter krav fra forskjellige hold. Det ene uthuset ble professorbolig. I tomtens østlige hjørne la han det andre uthuset; en gymnastikkbygning, etter studentersamfundets ønske. Gymnastikkbygningens fasader mot hagen og universitetsgaten har Grosch gitt et Thrasyllosmotiv: Veggen forvandles mellom vinduenes nederste og øverste del fra bakgrunn til figur, inspirert av Durand, C.F. Hansen og Schinkel (Aslaksby og Hamran, Oslo 1986, s.57). Både professorboligen og gymnastikkbygningen har klassiske fasadeelementer og planprinsipper og føyer seg inn i resten av anleggets formspråk.

Vern

Formål:	Formålet er å bevare en bygning som forteller viktig nasjonsbyggende historie og som har høye arkitektoniske kvaliteter.
Begrunnelse:	Universitetsbygningene i Karl Johans gate ble bygget i 1841-56 som Norges første universitetsanlegg og var av sentral betydning for etableringen av en norsk nasjonalstat etter 1814. Bygningene er oppført etter tegninger av arkitekt Chr. H. Grosch og regnes som et av empirens hovedverk i Norge. Både bygningenes eksteriør og interiør er fredet, samt hagen og Universitetsplassen.
Omfang:	Eksteriør og interiør.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Interiør

Interiørnr: 100*

Interiørnavn:

Beskrivelse:

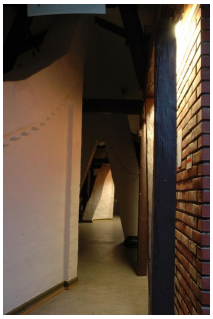

Professorboligen sett fra sør. Opphavsrett: UiO.

Professorboligen med historisk museum i bakgrunnen. Opphavsrett: UiO.

Opphavsrett: UiO.

BYGNING 10151 SE05 GYMNASTIKKBYGNINGEN

Kompleks 99335702 Sentrum

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	UNIVERSITETET I OSLO
GAB nr:	081410216
Gnr/bnr:	209/142
Oppført:	1855 - 1856
Byggherre:	Det kongelige Frederiks universitet
Arkitekt:	Christian Heinrich Grosch
Opprinnelig funksjon:	Undervisning/forskning
Nåværende funksjon:	Undervisning/forskning
Bygningsart:	Skole
Regulering:	Regulert: Regulert til tomt for offentlige bygninger etter reguleringsplan S-2255, av 28. juli 1977. (Utnyttelsesgrad 0,3).
Vernestatus:	Forskriftsfredet etter kulturminneloven §22a 4.5.2001

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Grosch delte universitetets uthus i to, etter krav fra forskjellige hold. Det ene uthuset ble professorbolig (se også SE04). I tomtens østlige hjørne la han det andre uthuset; en gymnastikkbygning, etter studentersamfundets ønske. Gymnastikkbygningens fasader mot hagen og universitetsgaten har Grosch gitt et Thrasyllosmotiv: Veggen forvandles mellom vinduenes nederste og øverste del fra bakgrunn til figur, inspirert av Durand, C.F. Hansen og Schinkel (Aslaksby og Hamran, Oslo 1986, s.57). Både professorboligen og gymnastikkbygningen har klassiske fasadeelementer og planprinsipper og føyer seg inn i resten av anleggets formspråk.

Vern

Formål:	Formålet er å bevare en bygning som forteller viktig nasjonsbyggende historie og som har høye arkitektoniske kvaliteter.
Begrunnelse:	Universitetsbygningene i Karl Johans gate ble bygget i 1841-56 som Norges første universitetsanlegg og var av sentral betydning for etableringen av en norsk nasjonalstat etter 1814. Bygningene er oppført etter tegninger av arkitekt Chr. H. Grosch og regnes som et av empirens hovedverk i Norge. Både bygningenes eksteriør og interiør er fredet, samt hagen og Universitetsplassen.
Omfang:	Eksteriør og interiør.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Fasade mot universitetsgaten. Nasjonalgalleriet skimtes i bakgrunnen. Opphavsrett: UiO.

Fasade mot hagen. Opphavsrett: UiO.

BYGNING 11373 SE06 HISTORISK MUSEUM

Kompleks 99335702 Sentrum

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	UNIVERSITETET I OSLO
GAB nr:	080486413
Gnr/bnr:	209/44
Oppført:	1897 - 1902
Byggherre:	Det kongelige Frederiks universitet
Arkitekt:	Henrik Bull og Karl August Henriksen
Opprinnelig funksjon:	Undervisning/forskning
Nåværende funksjon:	Undervisning/forskning
Bygningsart:	Museum
Regulering:	Regulert: Regulert til tomt for offentlige bygninger etter reguleringsplan S-2255, av 28. juli 1977. (Utnyttelsesgrad 2,5). Endring av §7, S-2937, vedtatt den 1. oktober 1987.
Vernestatus:	Annet vern: Byantikvarens gule liste

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Henrik Bull overtok arkitekttegningene etter Henriksen i 1892. Bull omgjorde Henriksens tyskpregede, sent 1800-talls Rundbogen-fasade til europeisk art nouveau (se også historikkfanen). Art nouveau-preget er tydelig i de definerte konturene, den plastiske behandlingen av bygningskroppen, de avrundede hjørnene, de forflatede buene og de natur- og plantenspirerte ornamenteringene i eksteriør og interiør. Ornamenteringene har en sjelden blanding av nasjonale og internasjonale elementer og regnes som et vesentlig bidrag til art nouveau arkitekturen i Norge. Dette kan sees i for eksempel utstillingsmontre, møbler, messinglamper og dør- og vindusgitre, trappegelendre, med mer. Smijernsornamenteringene er utført av Carl Bilgrei etter Bulls tegninger. Motiver som går igjen er uglen, museets initialer HM og dragestilsløven. (Bull hadde god kjennskap til dyreslyngningene i stavkirkeportaler som Gol, Borgund og Røldal gjennom sitt arbeid for Fortidsminneforeningen). Kunsthistorikere fremholder at Bull ikke kopierte, men laget en egen syntese av art nouveau og elementer av norsk dragestil, svensk vendelstil og dansk jellingestil.

Mer om historisk museum:
Tschudi-Madsen, Stephan: «Henrik Bull», Oslo 1983
Holmen, Thora Margrethe: «Henrik Bulls Historiske museum» i St. hallvard [1972], s.269-284).

Bygningshistorikk

1890	1890	Karl August Henriksens utkast «Simplex» vant arkitektkonkurransen foran seksten andre bidrag.
1897	1897	Henrik Bull overtok prosjektet etter Karl August Henriksens død. Han beholdt hoveddisposisjonen, men forandret blant annet grunnplanet og trappeløpet. Blant Bulls justeringer i fasaden var en ny gurtgesims og flatere buer over vinduene. Begge deler ga bygningen et mer horisontalt preg og var i tråd med tidens art nouveau strømninger.
1902	1902	Bygningen stod ferdig.
1904	1904	Museet ble åpnet for offentligheten.

Vern

Formål:	Formålet er å bevare en bygning som forteller viktig nasjonsbyggende historie og som har høye arkitektoniske kvaliteter.
Begrunnelse:	Riksantikvaren har varslet fredningssak etter § 20 i Kulturminnelova og fredning avgjøres ved Riksantikvarens behandling. Kilde: Brev av 22.4.2005 fra Riksantikvaren til Universitetes kulturhistoriske museer.
Omfang:	Eksteriør og interiør.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Interiør

Interiørnr: 118/234/314
Interiørnavn: Trappeløp
Beskrivelse: Selve trappen bæres av klebersøyler med ulike kapitéler. I første etasje har kapiélene bukkehoder med snodde horn (lignende volutter) eller ugler. Tredje etasjes trappehall har tønnehvelv og forgylte søyler som flankerer de buede vinduene. Noen søyler krones med kvinnefigurer, andre med ugler.

Interiørnr: 101/201/301
Interiørnavn: Vestibyle (og utstillingssaler)
Beskrivelse: Den lys grønne fargeholdningen i vestibylene og utstillingssalene med linjedekor i gull og sjablonerte veggflater er typisk for art nouveau. Interiørets vegger og tak glir over i hverandre i etter art nouveaus prinsipper, og ved overgangen til taket er det masker på lisenene. Gulvene har marmormosaikk med forskjellige motiver på skillene mellom rommene.

Hovedinngang. Opphavsrett: UiO.

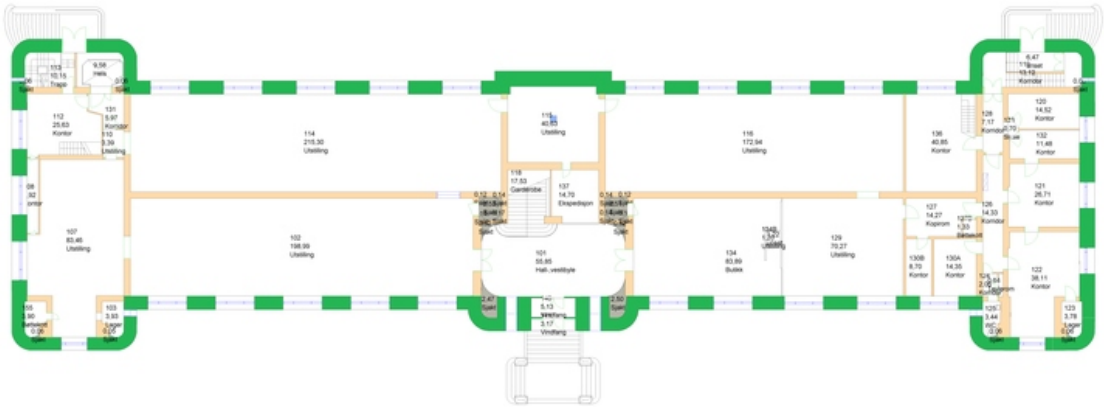

Opphavsrett: UiO.

Hovedtrapp foran hovedinngang. Opphavsrett: UiO.

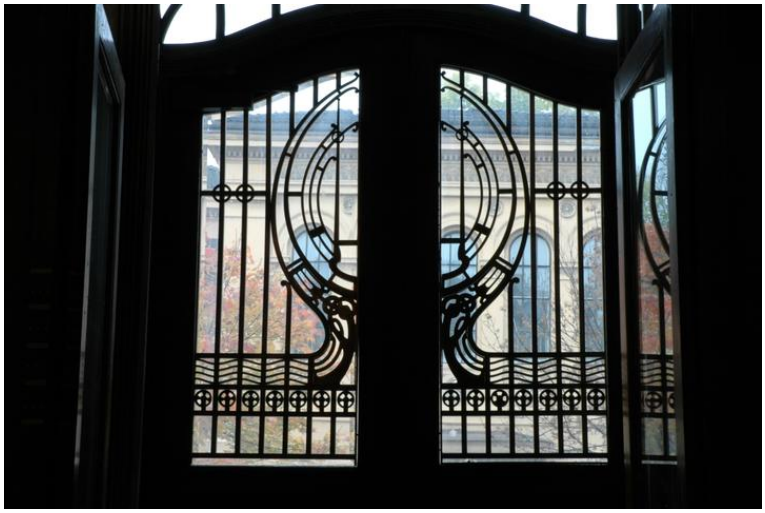

Dekor på hovedinngangsdøren. Foto: Raul Da Cunha. Opphavsrett: UiO.

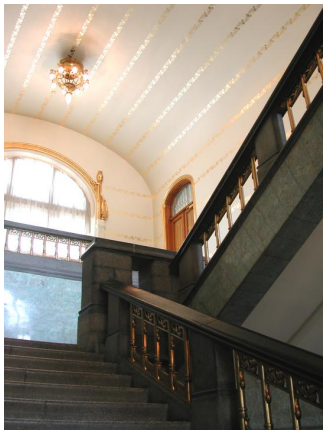

Trappeløp. Opphavsrett: UiO.

Fasade mot Fredriksgate. Opphavsrett: UiO.

Vestibyle i 1. etasje. Opphavsrett: UiO.

BYGNING 10133 SE07 FREDERIKS GATE 3 (TIDL. KJEMIBYG

Kompleks 99335702 Sentrum

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	UNIVERSITETET I OSLO
GAB nr:	080486448
Gnr/bnr:	209/27
Oppført:	- 1875
Byggherre:	Det kongelige frederiks universitet
Arkitekt:	Georg Andreas Bull
Opprinnelig funksjon:	Undervisning/forskning
Nåværende funksjon:	Undervisning/forskning
Bygningsart:	Skole
Regulering:	Regulert: Regulert til tomt for offentlige bygninger etter reguleringsplan S-2255, av 28. juli 1977. (Utnyttelsesgrad 2,5). Endring av §7, S-2937, vedtatt den 01. oktober 1987.
Vernestatus:	Annet vern: Byantikvarens gule liste. Vernet statlig direktiv 1934

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Rett gnr, bnr. fra 209/27 til 209/44.

Universitetets gamle kjemibygning bærer arkitektonisk preg av nyrenessanse. Avgrensede enkeltdeler inngår i bygningens helhet, og den jevne lysfordelingen bidrar til en flatevirkning i fasaden.

Bygningshistorikk

1875	1875	Domus Medias anlegg ble utvidet med kjemisk-metallurgisk laboratorium i Frederiksgate 3.
1930	1939	Etter at kjemisk institutt flyttet til Blindern i 1930-årene, har blant andre Statens institutt for hvalforskning og Oldsaksamlingen benyttet bygningen.
1980	1984	Omfattende rehabilitering.

Vern

Formål:	Formålet med fredningen er å ivareta en formålsbygd bygning for universitetet i Oslo. Formålet er videre å ivareta helheten i bygningsmiljøet i området.
Begrunnelse:	Huset var opprinnelig oppført og spesialinnredet som universitetets kjemiske institutt. Etter at institutt for kjemi flyttet til nye kjemibygninger på Blindern på 1930-tallet, huset bygningen diverse andre institutter og oldsaksamlingen. I dag benyttes bygningen av Universitetes kulturhistoriske museer og andre.
Omfang:	Eksteriør. Interiør som vist på plantegning. Fredningen gjelder også spor av opprinnelig auditorium i 3. etg, over inngangspartiet.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Fasade mot Frederiksgate. Opphavsrett: UiO.

Fasade mot Frederiksgate. Opphavsrett: UiO.

Se 07 Frederiks gate 3 1 etg. Opphavsrett: UiO.

Fasadeutsnitt over hovedinngang. Opphavsrett: UiO.

Fasadehjørne mot sør. Opphavsrett: UiO.

Opphavsrett: UiO

Opphavsrett: UiO

Opphavsrett: UiO

BYGNING 10127 SE09 VIKINGSKIPSHUSET

Kompleks 99335702 Sentrum

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	UNIVERSITETET I OSLO
GAB nr:	081317429
Gnr/bnr:	2/282
Oppført:	1926 - 1954
Byggherre:	Universitetet i Oslo
Arkitekt:	Arnstein Arneberg
Opprinnelig funksjon:	
Nåværende funksjon:	
Bygningsart:	Museum
Regulering:	Uregulert: Pågående planprosess.
Vernestatus:	Annet vern: Pågående vernevurdering av Riksantikvaren. Byantikvarens gule liste

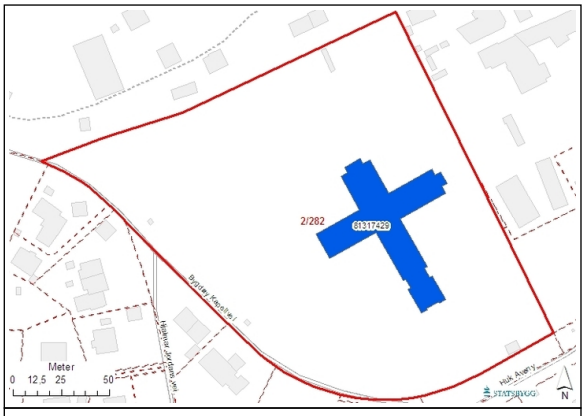

Situasjonskart. Opphavsrett: Statsbygg.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Bygningshistorikk

1914	1918	Arkitektkonkurranse vunnet av Arnstein Arneberg.
1926	1926	Fløyen med Osebergskipet ble åpnet.
1929	1929	Tårnet og to fløyer med Gokstadskipet og Tuneskipet ble bygget.
1954	1954	Den fjerde fløyen og vestibylen ble bygget i 1954.

Vern

Formål:	Formålet er å bevare en bygning som har høye arkitektoniske kvaliteter.
Begrunnelse:	Kompleksrapport for Vikingeskipshuset er tatt med i Landsverneplan for Kunnskapsdepartementet for å vise at komplekset inngår i Universitetet i Oslo. Riksantikvaren har varslet fredningssak etter § 20 i Kulturminneloven og Landsverneplanprosjektet avventer resultatet. Fredning Vikingeskipshuset avgjøres ved Riksantikvarens behandling.
Omfang:	Omfanget av fredningen avventer Riksantikvarens behandling.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Fasade sett fra sørvest. Foto: Mårten Teigen.

Fasade mot sør. Foto: Mårten Teigen.

Fasade mot nord. Foto: Mårten Teigen.

BYGNING 10175 SE37 OBSERVATORIET

Kompleks 99335702 Sentrum

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	UNIVERSITETET I OSLO
GAB nr:	080494459
Gnr/bnr:	211/196
Oppført:	1831 - 1833
Byggherre:	Kirke- og undervisningsdepartementet (usikker)
Arkitekt:	Christian Heinrich Grosch
Opprinnelig funksjon:	Undervisning/forskning
Nåværende funksjon:	Undervisning/forskning
Bygningsart:	
Regulering:	Regulert: Regulert til friområde (park) etter reguleringsplan S-2157 av 18. august 1976.
Vernestatus:	Administrativt fredet - registrert i Fortidsminneforeningens årbøker 1933 og 1934. Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6

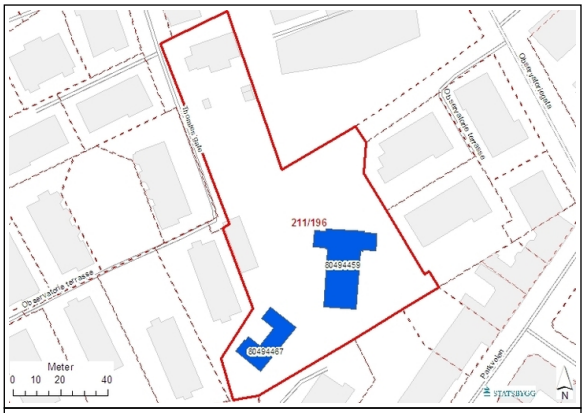

Situasjonskart. Opphavsrett: Statsbygg.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Bygningen er en komposisjon av rektangulære blokker samlet om et sylindrisk tårn. Tårnet er avsluttet med en konisk hatt (hatten var opprinnelig laget av seilduk og papir) og kan åpnes. Det hviler på et kulelager og løper på et tannhjul med samme omkrets som murkronen. Hovedinngangen i nordfløyen er flankert av to par pilastre. Denne fløyen har også mindre, enetasjes fløyer mot øst og vest. Over inngangspartiet er veggen kronet med en attika. Over gesimsen for øvrig løper en lav murkrans. Attika og murkrans hører til klassisismens motiver. Observatoriet med sin strenge dekorering regnes blant Groschs empirebygninger. Bygningen viser innflytelse fra den tyske arkitekten Schinkel. Imidlertid bærer observatoriet mindre preg av greske elementer, som ofte forbindes med Schinkel. Fasaden hadde tidligere en kvadermarkering i pussen.

Sammendrag bygningshistorie

Observatoriet og Bestyrerboligen ligger på en høyde syd for Nasjonalbiblioteket (tidligere Universitetsbiblioteket) ved Solli plass. Terrenget faller bratt ned fra høyden, særlig mot syd, og adkomsten er fra nord via en bratt vei opp til bygningene.

Observatoriet ble bygd som arbeidsplass og bolig for astronomen og fysikeren Christopher Hansteen og stod ferdig i 1833, den såkalte bestyrerboligen var tidligere tjenestebolig. Bygningene planlegges benyttet til undervisningsformål og museum.

Universitetsbiblioteket og boligene i Observatorie terrasse er bygd på Observatoriets grunn. Tidligere var det flere observatoriebygninger på tomta; Observatoriet var en del av et større anlegg.

Bygningshistorikk

1831	1831	Grunnsteinen ble lagt den 18. juni. Steinen har innskriften: «Et nos petimus astra» (også vi søker stjernene).
1833	1934	Frem til 1934 ble Observatoriet brukt til sitt opprinnelige formål, som bolig og arbeidsplass for astronomer og observatører.
1833	1873	Astronom og fysiker Christopher Hansteen (1784-1873) og familie brukte bygningen som bolig.
1935	1962	Polarinstituttet benyttet bygningen.
1963	1998	Observatoriet huset en del av norsk musikksamling, underlagt universitetsbiblioteket.
1965	1965	Rotunden ble restaurert.
1999		Museum for universitets- og vitenskapshistorie overtok lokalene.
2000	2000	Innvendig totalrehabilitering, bortsett fra deler av den vitenskapelige fløyen. Bygningens struktur ble reetablert etter opprinnelige tegninger. Originalkostruksjoner og veggflater ble bevart best mulig. Vegger og tak ble malt med linoljemaling og limfarger. Fargene er et resultat av NIKUs fargeundersøkelser. Det ble etablert ny kjeller hvor det tidligere var nærmest krypkjeller. Slik ble det gjort plass til nye toaletter, lager, garderobe og tekniske rom. Østfløyen fikk tilbake sitt opprinnelige inngangsparti midt på blokken. Døren er smykket med avsmalnende lisener som minner om egyptiske pyloner. Komposisjonen har mye felles med Immanuelskirken i Halden (1828-1833), også tegnet av Grosch.
2001	2002	Omfattende restaureringsarbeider.

Vern

Formål:	Formålet med fredningen er å bevare Observatoriet som et et viktig historiefortellende kulturminne som representerer viktig vitenskaplig/forskningshistorie. Formålet er videre å bevare bygnings arkitektoniske uttrykk.
Begrunnelse:	Observatoriet er den første bygningen som ble oppført for Univertsietet i Oslo. Det er en type formålsbygg som har en helt spesiell utforming på grunn av bygningens funksjon knyttet til forskningen. Observatoriet ble bygget som arbeidsplass for astronom og fysiker Christopher Hansteen (1784-1873). Christopher Hansteen (1784-1873) var en internasjonalt kjent vitenskapsmann med nasjonale forskingsoppgaver. Observatoriet har vært sentral innen norsk forskning og har vært et område innen fysikken der Norge har vært en dominerende aktør. Observatoriet har en viktig plass i norsk vitenskapshistiorie og det hadde en viktig symbolverdi for det nye Norge. I Observatoriet ble det utført blant annet astronomiske observasjoner, meteorologiske målinger og naturvitenskapelig forskning. Tverrfløyen er bygd som et stort vitenskapelig instrument, med skyve- og dreibare tak. Opprinnelig er observatoriet også åsted for virksomheten rundt det norske kartverket, geografiske oppmålinger, meteorologi og almanakken. Offisielt tidssignal ble gitt fra Observatoriets tak frem til 1923.
Omfang:	Fredningen omfatter hele eksteriøret. Interiørfredningen avgrenses etter at Riksantikvaren har foretatt en nærmere vurdering.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Interiør

Interiørnr: 106
Interiørnavn: Rotunden
Beskrivelse: Rotunden er bygningens vestibyle og går gjennom to etasjer. Veggene og taket er rikt dekorert.

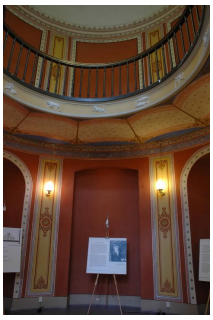

Interiørnr: 401-402
Interiørnavn: Tårnet
Beskrivelse: Tårnet har fem rundbuede vinduer og et roterende, kjegleformet tak med luke for stjernekikkert.

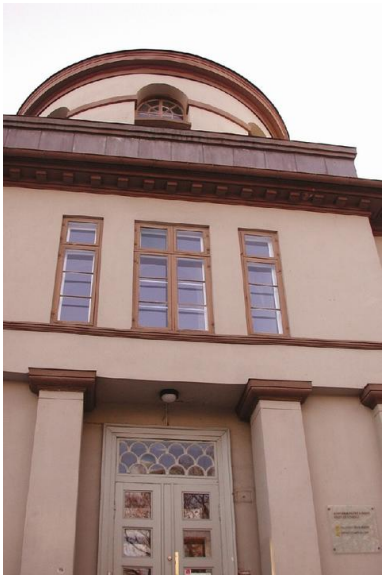

Fasadeutsnitt hovedinngang. Opphavsrett: UiO.

Tårnrommet. Opphavsrett: Statsbygg.

Observatoriets fasade mot nord. Foto: Raul Da Cunha. Opphavsrett: UiO.

SE 37 Observatoriet 1 etg. Opphavsrett: UiO.

Fasade mot vest. Opphavsrett: Statsbygg.

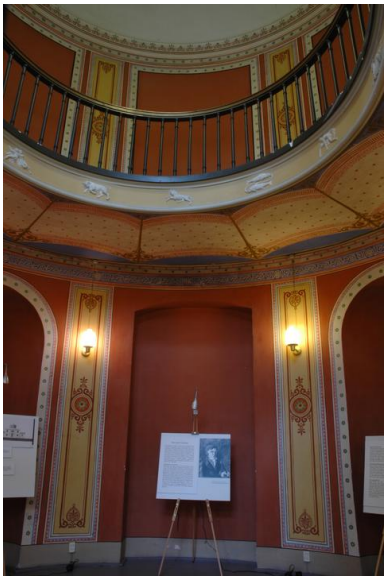

Rotunden. Opphavsrett: UiO.

BYGNING 10176 SE38 Observatorieboligen

Kompleks 99335702 Sentrum

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	UNIVERSITETET I OSLO
GAB nr:	080494467
Gnr/bnr:	211/196
Oppført:	1835 - 1845
Byggherre:	Det kongelige Frederiks universitet
Arkitekt:	Usikker.
Opprinnelig funksjon:	Bolig/bosetning
Nåværende funksjon:	
Bygningsart:	Bolig
Regulering:	Regulert: Regulert til friområde (park) etter reguleringsplan S-2157 av 18. august 1976.
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Byantikvarens gule liste.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Planløsning og interiør
Bygningens tre fløyer er alle i én etasje, og hovedinngangen, i den sydlige fløyen, henvender seg mot forplassen. Den sydlige fløyen inneholder vestibyle og servicearealer mot nord, og møterom mot syd. Vestibylearealet med adkomst til WC og kjøkken, er forbundet med de andre fløyene, som har gjennomgående rom uten korridor.

Fasader og eksteriør
Fasadene har stående trepanel malt i ok(k)er og brunmalte vinder og dører. Taket er valmet med svart takstein. Terrenget faller bratt mot syd, og fasadene mot øst og syd er sammen med sydfløyens vestfasade delvis med hel kjelleretasje.

Konstruksjon
Trebygning med bærende yttervegger.

Bygningshistorikk

1845	Bygningen ble ferdigstilt.
1990	Bygningen er rehabilitert og ombygd til kontorlokale.

Vern

Formål:	Formålet med fredningen er å bevare Observatoriet som et helt anlegg. Formålet er videre å bevare bygningens arkitektoniske uttrykk.
Begrunnelse:	Observatoriet har vært sentral innen norsk forskning og har vært et område innen fysikken der Norge har vært en dominerende aktør. Observatoriet har en viktig plass i norsk vitenskapshistiorie og også som et vesentlig element i det Oslo. Observatoriet hadde en viktig symbolverdi for det nye Norge. Observatoriet ble bygget som bolig og arbeidsplass for astronom og fysiker Christopher Hansteen (1784-1873). Christopher Hansteen (1784-1873) var en internasjonalt kjent vitenskapsmann med nasjonale forskingsoppgaver. I observatorium ble det utført blant annet astronomiske observasjoner, meteorologiske målinger og naturvitenskapelig forskning. Tverrfløyen er bygd som et stort vitenskapelig instrument, med skyve- og dreibare tak. Opprinnelig er observatoriet også åsted for virksomheten rundt det norske kartverket, geografiske oppmålinger, meteorologi og almanakken. Offisielt tidssignal ble gitt fra Observatoriets tak frem til 1923. Observatoriet er den første bygningen som ble oppført for Univertsietet i Oslo. Til denne eiendommen hører også Observatorieboligen, oppført rett i etterkant av selve Observatoriet.
Omfang:	Eksteriør.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Fasadeutsnitt. Opphavsrett: UiO.